

Kwaliteit en veiligheid in ziekenhuizen

NIAZ

Nederlands Instituut voor Accreditatie van Ziekenhuizen

Keurmerk voor ziekenhuizen dat toegekend wordt
indien het ziekenhuis voldoet
aan normen voor kwaliteit en veiligheid

Kwaliteit en veiligheid in ziekenhuizen

Een korte voorgeschiedenis:

Situatie tot 1990

Periode 1990 - 2000

Periode 2000 - 2010

Veiligheid in ziekenhuizen

Vanuit de sector zelf:

In de kwaliteitsnormen van het NIAZ accreditatieprogramma steeds groter accent op veiligheidsaspecten.

Vanuit IGZ en media:

Veel aandacht voor veiligheidsincidenten.

Vanuit de politiek:

Toenmalig minister Hoogervorst vraagt in 2004 advies aan Shell topman Rein Willems. Zijn conclusie: 75% van de fouten kan voorkomen worden als er een veiligheidmanagementsysteem in ziekenhuizen wordt ingevoerd.

Resultaat:

Met ingang van 2008 moet elk ziekenhuis een veiligheidmanagementsysteem hebben.

Veiligheidsmanagementsysteem

Inventarisatie:

wat kan er allemaal fout gaan en waar kan het fout gaan ?

Planning:

welke (preventieve) maatregelen zijn mogelijk om te voorkomen dat het fout gaat

Uitvoering:

zorg dat de (preventieve) maatregelen worden ingevoerd

Controle:

registreer alle veiligheidsincidenten die zich desondanks voordoen

Verbetering:

leer van de fouten

Registreren van veiligheidsincidenten cruciaal

In alle ziekenhuizen zijn/worden programma's ontwikkeld:

MIP: Melding Incidenten Patiëntenzorg

VIM: Veilig Incident Melden

DIM: Decentraal Incident Melden

BIM: Blameless Incident Melden

SAVE: Systeem Afdelings VEiligheid

Gevolg:

Beter inzicht in aantal en soort incidenten
Meer TRANSPARANTIE

Incidentmeldingen Albert Schweitzer ziekenhuis

Aantal meldingen per categorie	2007	2008
Behandeling	664	593
Medicatie	614	685
Ongevallen	239	225
Relationele aspecten	24	36
Facilitair	137	136
Organisatorisch	564	492
Overig (communicatie, informatie)	60	71
Afdelingsspecifiek	57	125
Totaal aantal meldingen	2.359	2.363

Ca 10% van de meldingen heeft een hoog urgentieniveau

Het ASz voert jaarlijks ongeveer 270.000 DBC's uit

Sociale veiligheidsrisico's:

Ziekenhuis is openbaar gebouw.

Geen toegangscontrole, weinig bewaking

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Diefstal

Geweld/agressie

Sabotage

Bommelding

Preventieve maatregelen:

Nauwelijks

Interne calamiteiten zoals brand, explosie, enz.

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Rook, vuur, gevaarlijke gassen

Preventieve maatregelen:

Goede bouwkundige voorzieningen
Discipline (vluchtwegen vrij houden)
Calamiteitenplan, ontruimingsplan
Interne hulporganisatie
Oefenen

Continuïteit van vitale voorzieningen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Uitvallen van elektriciteit, water, gas,
telefoon

Preventieve maatregelen:

Goed ontwerp met redundancy en backup
voorzieningen
Continuïteitsplan
Oefenen

ICT voorzieningen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

- Uitvallen van computernetwerk
- Gebrekkige aansluiting tussen ICT onderdelen
- Integriteit van gegevens bestanden

Preventieve maatregelen:

- Goede backup voorzieningen, redundancy
- Continuïteitsplan
- Oefenen met handmatige vastlegging van gegevens
- Controle op integriteit (EDP audit)

Apparatuur

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Ondeskundig gebruik

Niet goed functionerende of niet goed geijkte apparaten

Niet goed onderhouden apparaten

Preventieve maatregelen:

Training in gebruik

Goede en complete registratie

Keuren en vrijgeven van nieuwe apparaten

Preventief onderhoud, onderhoudstickers

Identificatie van personen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Verwisselen van patiënten

Verwisselen van gegevens van patiënten

Preventieve maatregelen:

Uniek registratienummer

Gebruik van barcode

Polsbandje

Ponskaartje / identiteitskaart

Onvoldoende deskundigheid

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Onbevoegd en/of ondeskundig handelen
Te laat doorverwijzen

Preventieve maatregelen:

Register van beroepsbeoefenaren
Herregistratie
Bij- en nascholing
Minimaal aantal ingrepen per jaar

Slechte of onvoldoende communicatie

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Verkeerde afstemming tussen disciplines
Onjuiste diagnostiek of behandeling

Preventieve maatregelen:

Schriftelijk vastleggen van
overdrachtsgegevens
Goed en actueel medisch dossier
Goed en actueel verpleegkundig dossier

Medische fouten

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Fouten in medische diagnostiek of
behandeling

Preventieve maatregelen:

Protocollair werken

Fouten registreren en bespreken

Complicaties registreren en bespreken

Operatie fouten

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Links - rechts verwisselingen
Achterlaten van vreemd materiaal

Preventieve maatregelen:

Protocollair werken (bijv. links - rechts protocol)
Controle gebruikte instrumenten en materiaal (Gaasjes tellen)
Time out procedure

Medicijntoediening

Voorbeeld veiligheidsrisico :

- Verkeerd voorschrijven
- Verkeerd lezen van recepten
- Fouten bij toediening

Preventieve maatregelen:

- Controle door ziekenhuisapotheker
- Dubbele controle bij verwerken van recepten
- Dubbele controle bij toediening
- Gebruik van ICT

Antibiotica

Voorbeeld veiligheidsrisico :
Allergische reacties
Resistentie

Preventieve maatregelen:
Antibioticabeleid
Terughoudend gebruik
Registratie van incidenten en controle

Bloedtransfusie

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Verkeerde bloedgroep
Besmet bloed

Preventieve maatregelen:

Uitvoeren van kruisproeven
Zorgvuldige testen bij bereiding (Sanquin)
Specifieke groepen personen niet als
donor toelaten

Ondervoeding

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Ondervoeding als gevolg van te weinig eten

Preventieve maatregelen:

Toezicht op gebruik van voedsel
Speciale diëten

Steriele hulpmiddelen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Besmetting door niet goed gesteriliseerde hulpmiddelen

Preventieve maatregelen:

Goede sterilisatievoorzieningen

Deskundig personeel op
sterilisatieafdeling

Speciale aandacht voor steriliseren van
sopen

Ziekenhuis infecties

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Besmetting door in ziekenhuis
voorkomende bacteriën en/of virussen
(bijv. MRSA)

Preventieve maatregelen:

Strooiproeven van groepen van
medewerkers

Isolatie van besmette patiënten

Speciale aandacht voor patiënten uit
buitenland

Legionella

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Besmetting met legionella bacterie

Preventieve maatregelen:

Goed ontwerp van installaties (geen dode leidingen)

Periodiek testen op aanwezigheid legionella

Bij besmetting direct chemisch of thermisch reinigen

Radioactieve stoffen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Besmetting met radioactief materiaal
Beschadiging t.g.v. radioactieve straling

Preventieve maatregelen:

Specifieke deskundigheid
Speciale vergunning vereist
Registratie van incidenten en controle

Straling

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Beschadiging t.g.v. röntgenstraling

Preventieve maatregelen:

Goede controle en onderhoud van
röntgenapparatuur

Gebruik van dosimeters

Vallen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Verwondingen, kneuzingen, botbreuk

Preventieve maatregelen:

Hulp bij lopen en bewegen

Anti - slip

Valhekken

Afvalverwerking

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Prikincidenten
Infecties

Preventieve maatregelen:

Consequent en systematisch
werkvoorschriften opvolgen

Opleidingen

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Onvoldoende ervaring en deskundigheid

Preventieve maatregelen:

Goede supervisie en begeleiding van stagiaires, leerlingen, coassistenten en artsen in opleiding

Wetenschappelijk onderzoek, experimenten

Voorbeeld veiligheidsrisico :

Niet verwachte nadelige effecten op
gezondheid

Preventieve maatregelen:

Goed onderzoekprotocol
Goede, uitvoerige voorlichting vooraf
Informed consent

Toezicht op veiligheid in ziekenhuis

Intern:

- Raad van toezicht
- Raad van bestuur
- Specifieke commissies

Extern:

- IGZ
- Verplicht jaarverslag
- Accreditatie
- Visitaties